NAUJIENOS — PART 2 — Chicago, Ill. — Šeštadienis, Kovo - March 20 d., 1965 m.

Naujienų Antroji Dalis

NR. 756 CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS XXI METAI

Dienų Skeveldros

1.

Anadien užtikau **nesunaudotas** mūsų šlovingų vyrų mintis. Jos gauta beruošiant (nepasirodžiusį) Bendruomenės metraštį. "Grąžinu" kas ne mano. Ir taip, prof. M. Biržiška rašė:

"Neskubėkime mokyti ar teisti kitų dėl praeities ar dabarties įvykių, visuomeninių, srovinių, valdinių ar kitokių nuodėmių, nesikelkime iškalbingais pamokslininkais, nei autoritetingais pamokytojais, bet susipraskime kiekvienas įsisąmoninti savo vietą tremtyje bet kur atsidūrę, jog mes esame tiktai to ar kito krašto gyvenimo mokiniai, kurie ten įgytąjį savo mokslą bei patyrimą turėsime Lietuvon grįžę jai pritaikyti ir tuo įrodyti tautiečiams, jog tremtyje nemerdėjome ir nepraradome savo tautinio budrumo".

Prof. J. Kaminskas - Kairys rašė:

"Tremtinio akimis stebėdami, kas mūsų tautos buvo pasiekta per trumpą nepriklausomybės laikotarpį, turime pagrindo didžiuotis. Kas buvo laimėta, buvo bendrų pastangų išdava. Žaliojo mūsų kaimo vaikai, patys žaliūkai, darėme apgailėtinų klaidų. Bet savojo nepriklausomo gyvenimo kūryba buvo pažymėta tautos jaunuoliškù ryžtu, valia ir sugebėjimu veržtis vis pirmyn...

Kiek bebūtų žiaurus, žmogų slopinąs sovietinis režimas, jis nepajėgs parauti tautoje gyvų kūrybiškų jėgų ir nelaimės jos bolševizmo ideologijai. Ir kai laisvė vėl bus atgauta, kiekvienam mūsų būtų privalu, kad į naujojo gyvenimo kūrybą įneštume kiek tik galima daugiau visuomeninio prado, pagarbos žmogui ir laisvės minčiai, drąsos užsimoti, ryžto vykdyti, bojant tarpusaviuos santykiuos socialinio teisingumo. Laisvajam ateities gyvenimui daug nusvers mūsų jaunoji karta, tai jai nuoširdžiai palinkėčiau, kad gyvenimo pagrindu pasiimtų kilnų humanizmo idealą, kasdienio gyvenime lydimą jautrios žmogaus širdies"...

2.

Žinomas rusų emigracinės spaudos darbuotojas Argus rašo:

Tuo metu, kai Lenino ir Dzieržinskio įsakymu, suimta ir sušaudyta pirmas žmogus, kuris nesutiko su Lenino nuomone, atidaryta kelias Stalinui į valdžią. Užuot davęs tautai žadėtąją laisvę Leninas įvedė cenzūrą ir ėmė diktuoti ką turi daryti, ką galvoti ir ką skaityti. Iniciatyvos davė Leninas. Stalinui buvo lengva šiek tiek paspausti. Stalinai komunistinėje santvarkoje neišvengiami. Juokinga klausytis, kad Chruščiovas buvo "daugiau liberalus kaip Stalinas". Ši pažiūra yra lygiai nereali kaip ir tvirtinimas, kad žmogus, kuris paskerdė tik dvi šeimas, yra labiau liberalus už žmogų, kurs paskerdė penkias šeimas..."

"Chruščiovas leido rašytojams aprašinėti Stalino terorą, ir Brežnievas, beabejo, leis rašyti apie Chruščiovo meto "socialistinio teisingumo peržengimus".

Komunistinė santvarka laikosi skundais ir pataikavimu..."

3.

Imi žmogus į rankas Vilniaus "Literatūrą ir Meną", ir regi... Rusijos plotus. Paraidžiui: "Eini Vilniaus gatvėmis ir iš tolo matai prie klubų, mokyklų, bibliotekų ryškius užrašus: "Agitpunktas".

"Vilniuje reikia daugiau kaip šimto agitpunktų..."

Numoji ranka. Persimeti į kitą skiltį. Ogi, "Rusų literatūros forumas". Trauk jį bala! Verti lapą ir... Šolochovo "įžanginis žodis". Va, ką tarė surusėjęs Dono kazokas: Pažodžiui: "...jei mūsų tarpe yra dar tokių, kurie mėgsta kartais pakoketuoti savo liberalizmu, pažaisti ir pasiduoti ideologinėje kovoje — pasakykime jiems į akis, ką mes apie tai galvojame..."

Ir ką gi galvojo Stalinas, atsiprašau, auklėtinis Šolochovas? Ogi:

"Perdaug didelė atsakomybė guli ant mūsų pečių, perdaug didelis ir brangus reikalas mums patikėtas, kad galėtume išvengti aiškaus, viešo partinio pokalbio".

O "partinis pokalbis", pas sovietinius rašytojus, paprastai baigiamas... saugumo (žvalgybos) įstaigoje".

Beje, Šolochovas nebenaudoja (gal tiksliau bus, nebevartoja) termino "sąjunginėse respublikose" (skaityk; "okupuotuose kraštuose". J. C.), o stačiai šitaip:

"...susirinko (Kremliaus rūmuose) atstovai didžiosios rusų literatūros ir daugelio kitų literatūrų, klestinčių Rusijos platybėse..."

Komentarai nereikalingi.

4.

Okupuotos Lietuvos "Literatūroje ir Mene" menui ir literatūrai atstovauja... gamtininkai. Štai su malonumu (išeini iš "agitpunkto" ir) trauki į krūtinę tėviškės orą. Tai T. Zubavičiaus "Pūga Žuvinte".

"Malonų gamtininkui ke-

(Nukelta į 3 psl.)

Fra Angelico — Tapyba

AUKSINIAI LAPAI

Visokių bandymų patyrė lietuvių spausdintas žodis. Čia jis uždraudžiamas, palaidojamas. Vėl prisikelia Aušra sušvisdamas, Varpo dūžiais šaukdamas Keltis darbui ir kovai... Štai vėl trumpame laisvo gyvenimo laikotarpy visomis žėrinčiomis spalvomis sutviska. Dabar vėl savo krašte verčiamas tarnauti ne savo krašto žmonėms, bet atsibasčiusio okupanto interesams.

Kur tik mūsų spausdintas žodis gavo progos be varžtų, kad ir iš pogrindžio laisvai suskambėti, visur jis veikė į savo tautą, kaipo gaivinantis balzamas.

— Šiaudinėj pastogėj išliko Lietuva, — šimtais kartų ligi banalumo, įvairiomis formomis ir progomis kartota. Taip, ligi banalumo. Bet ne taip jau banaliai ir paprastai ten dėjosi. Armija knygnešių: praeivių, elgetų ir bobelių toje šiaudinėje pastogėje, kaip perlus žėrė spausdintą lietuvišką žodį. Juo ten gyventa. Jis ten gaivino ir kėlė viltis, ugdė prisikelsimai Lietuvai didvyrius.

Šiame krašte, kai kurie mūsų laikraščiai jau atšventė auksines savo amžiaus sukaktis. Kultūrinėj srity jų nutiesti barai irgi galima pavadinti auksiniais, ar net deimantiniais. To turto, kurį per savo skiltis pabėrė iš namų išėjusiai tautos daliai, auksu nenupirksim.

Tačiau spaudos, ypač lietuviškos knygos, kelias nelengvas buvo. Nelengvas jis yra ir dabar. Kai kurie leidėjai jau atsisako knygas toliau leisti. Besikalbant su vienu leidėju, kuris yra išleidęs daug puikių, vertingų knygų, jis pasakė, daugiau nenorįs ir negalįs rizikuoti tūkstančiais dolerių, jei daugumą lietuvių gerai knygai nenori vieno kito dolerio išleisti.

Dažnai padejuojama vieno kito tautiečio, ypač iš jaunųjų nutolimu nuo savų namų. Svarstomos priežastys ir priemonės tam nutolimui, jei nesustabdyti, tai bent sumažinti. Bet taip pat dažnai užmirštama viena bene svarbiausių priemonių, tai spausdintas lietuviškas žodis. Ypač gera lietuviška knyga.

Mažai ką padės jaunimo traukimas vaišėmis, šokiais, ar išgertuvėmis, jei nepajėgsime jo sudominti ir patraukti mūsų kultūrinėmis vertybėmis.

Besikalbant su jaunimu, arba ir vyresniais, šiek tiek besigrabaliojančiais angliškai, kartais tenka išgirsti, kad lietuvių kalboj nieko gera nesą. Laikraščiuose žinios pavėluotos, o knygų anglų kalboj marios: rinkis, ką nori, skaitymo mėgėjas čia gali gauti visas pasaulio garsenybes.

Taip, laikraščiuose žinios senesnės, bet to, kas liečia mus, mūsų lietuvišką gyvenimą, ten svetimuose nerasi. Ten nepajusi savo lietuviško pulso. Lietuviškos knygos vertės nežino tik tas, kas jos neskaito, nėra su ja susipažinęs. Kas skaito svetimomis kalbomis ir lietuviškai, tas, palyginęs, pamato, kad mūsų lietuviška literatūra nėra jau tokia menkavertė. Ji kartais prašoka svetimąją savo savitumu.

Čia pora pavyzdžių:

Studentas lietuvis atsitiktinai pakliuvo į pobūvį, kuriame buvo skaitoma lietuvių rašytojų kūriniai. Iš jo sugrįžęs, kelias dienas apie tai prisimindavo ir ieškojo, kol susirado girdėtų rašytojų veikalus. Juos atidžiai skaitė, o kelis poezijos gabalėlius net atmintinai išmoko.

Besikalbant su viena studente, pasirodė, kad ji daug buvo

skaičiusi grožinės literatūros svetimomis kalbomis. Žinojo daug pasaulinio garso rašytojų. Užsiminus apie lietuvių grožinę literatūrą, ji išreiškė nuomonę, kad lietuvių literatūroj nieko gero nesą. Paklausus, ką ji lietuviškai yra skaičiusi, pasakė, kažkada, kaip ką dabar jau primiršto. Jai buvo patarta visgi kaip ką paskaityti. Gal jai bus įdomu? Pradžiai pasiūlyta Katiliškio "Šventadienis už miesto". Paskui suabejota, manant, kad jos gali nesuintriguoti jai asmeniškai nepažįstamo krašto žmonės, vaizdai ir tematika. Po savaitės knygą grąžino. Apie ją buvo kalbos visam vakarui. Paprašė, ką ji daugiau galėtų Katiliškio kūrinių gauti. Pasiteiravo ir apie kitus vertus dėmesio lietuvių rašytojus.

Susitikus po pusmečio apie kelis lietuvių rašytojus ir jų kūrinius turėjo savo nuomonę. Jos dėmesy šalia literatūros svetimomis kalbomis ir lietuviška knyga atsistojo, kaip lygiavertė ir lygiateisė.

Nieko nepadės pasibarimai, per prievartą knygų siūlymas, jei tuose, kam knygos skirtos, nebus jomis susidomėjimo. Per "prievartą" knygą nusipirkęs jausis lyg davęs auką. Svarbu, kad nupirkta knyga būtų skaitoma. Kad ji skaitančiam suteiktų naujų minčių, idėjų, žinių, pasigėrėjimo. Skaitančiuose, ypač jaunime, reikia sukelti lietuviška knyga susidomėjimą. Reikia, kad jie patys knygų ieškotų.

Knygų populiarinimui turime neblogų priemonių, tik reikia jas efektingai panaudoti. Viena iš svarbesniųjų, tai tinkamai ir įdomiai surengti literatūros vakarai. Daugelis autorių neturi talento savo kūrinius tinkaperduoti, patys skaitydami. Tam reikalui būtina pasinaudoti aktorių paslauga. Kūrinys gyvais vaizdais ir veikėjais turi ateiti į vakaro salę, į dalyvių tarpą. Tai gera priemonė išėjusios knygos viešas visuomenei pristatymas.

Kartais spaudoje buvo siūloma įvairiomis progomis knygas įteikti kaip dovanas. Kažkodėl ši mintis daugumoje neranda atgarsio. Padovanoti gerą, reikalingą daiktą jo neturinčiam yra gerai. Bet dažnai dovanojama kokie nors beverčiai daikteliai, blizgučiai. Kuone kiekviename bute rasime begales pridovanotų peleninių, vazelių, stikliukų, lėkščių lėkštelių, grafinų, bokalų ir kitokių menkniekių. Kai kurie namai tais menkniekiais taip apsikrovę, kad nežino kur juos dėti.

Ar negeriau būtų, kad įvairiomis progomis knygų lentynos pasipildytų gerom lietuviškom knygom? Palaikytume lietuvišką knygą ir padarytume malonumo gavusiam dovaną. Nereikėtų sukti galvą, ką pirkti, o gavusiam dovaną — kur ją dėti.

Praeitais metais teko skaityti statistikos žinutę, kad J. A. V. išleidžiama kas metai tiek knygų, jog kiekvienam gyventojui tenka po keturias. Tegu tų knygų tarpe yra daug menkaverčių, ar pigių kišeninių knygučių, bet visgi — po keturias! Kartas nuo karto užsimenama, kad lietuvių šiame krašte esama apie milijoną. Na, tegul bus pusė milijono. Tegul išeina kiekvienam ne po keturias, bet po vieną knygą. Nereikės užsidarinėti leidykloms ir auksu sutviskės mūsų kalba spausdinti lapai.

P. Venclova.

VLADAS JASILIONIS

LENKŲ ŠVENTVAGYSTĖ VILNIUJ

Kaip lenkai kėsinosi Aušros Vartų Madoną pajugti Pilsudskio - Želigovskio interesams

(Tęsinys)

Kaip lenkai elgėsi su savo giminingo kraujo broliais čekais jų sunkiose valandose 1938 metais?

Ogi kai Hitleris pradėjo ruoštis atimti iš Čekoslovakijos Sudetus, tai lenkai pradėjo organizuoti demonstracijas prieš čekoslovakus. Įsteigė taip vadinamą "Korpus Zaolzianski" (užolzės korpusas), į kurį verbavo taip vad. savanorius Čekoslovakijai pulti.

Jų motyvai buvo: Lenkija turinti rubežiuotis su Vengrija!

Ir kai tik Hitleris pajudėjo, tai ir jie puolė. Užėmė Čekoslovakijos teritoriją su Javorino miestu ir pasiekė Vengriją.

Ir kaip lenkų spauda ir radijo džiūgavo kai Javorine rado vieną senutę apie 80 metų, kuri su jais nesunkiai susikalbėjo lenkiškai.

Prie lietuvių lenkai reiškia pretenzijų, kad jie lietuvius apkrikštijo. Atseit, krikšto tėvai turi teisę krikšto vaikų visą turtą ir juos pačius pasiimti.

Betgi lenkus čekai apkrikštijo, tad išeitų, kad lenkai turi teisę ir krikšto tėvus plėšti!

Nors visa tai nemalonu prisiminti, bet kadangi kitais metais lenkų tauta švęs 1000 metų krikščionybės priėmimo sukaktį, tai yra didelės ir retos sukaktuvės. Tad ir būtų jiems patarimas:

1. Pradedant antrąjį tūkstantį, suprasti geriau krikščionybę ir pradėti krikščioniškai elgtis su savo krikščionimis kaimynais.

2. Pamiršti apie Vilnių, Lvovą, Javoriną, Rygą ir kitus numatytus užgrobimui objektus.

3. Nesistengti išbraukti Lietuvos vardą iš praeities istorijos lapų. Taip, kaip padarėte su Lietuvos Brasta, kuri nuo amžių lenkiškai vadinosi "Brześć Litewski", o Lenkijos nepriklausomybės laikais buvo perkrikštyta į "Brześć nad Bugiem".

4. Nesibijoti ir Vytautą Didįjį parodyti kino ekrane, bent tokiu, kokį jį nupiešė garsusis Mateiko, triuškinant kružiuočius prie Grunwaldo ir Tannenbergo. Tai kas ten tokio, kad lenkai kryžiuočius atsikvietė (Konrad Mazowiecki), o lietuviai juos sutriuškino (Jogaila ir Vytautas). Taip jau buvo, ar mums patinka ar ne.

5. Viena pastaba, kodėl lenkai kurį laiką nepriklausomą Lietuvą vadino Žmudž Kowieńska — Kauno Žemaitija. Kai sulaužydamas Suvalkų sutartį maršalas Pilsudskis įsakė gen. Želigowskiui užimti Vilnių ir visą Lietuvą, kai geroka dalis Lietuvos apsigynė ir liko neužimta, tai lenkai tvirtino, esą sukilę "lietuviškai - gudiški daliniai (Litewsko - Białoruskie oddziały), vadovaujami gen. Želigowskio, užėmė Lietuvą ir prisijungė prie Lenkijos. Ta užgrobtoji Lietuvos dalis buvo pavadinta "Litwa środkowa" (Vidurio Lietuva), o likusioji laisva dalis buvo Kauno Žemaitija vadinama.

Bet paskiau įsidrąsinę, užimtą Lietuvos dalį jie pavadino Lenkija, o "Kauno Žemaitiją" — Lietuva.

O parašų keitime bažnyčiose tai lenkai ir čia pirmauja.

Strūnaičių bažnyčioje nuo amžių didžiajame altoriuje buvo parašas: "Jėzaus širdie, pasigailėk mūsų".

1932 m. buvo lenkų kariuomenės manevrai Vilniaus krašte. Tad vieną sekmadienį pamaldų prigužėjo pilna bažnyčia lenkų kariuomenės. Karininkai pastebėję tokį užrašą, po pamaldų nuėjo pas kleboną ir liepė jam tuojau tą parašą nuimti ir pakeisti lenkišku. Klebonu buvo senukas kunigas Vincentas Miškinis. Tai jis jiems ir sako: "Mianowicie tego" (jo buvo toks priežodis, kurį jis lenkiškai kalbėdamas vartojo kas antras žodis). Jūs esate kareiviai, turite jėgų, tai ir nusiimkit tą parašą, o aš esu senukas ir neturiu teisės tai daryti.

Aš tą parašą čia radau atvykdamas, aš jį ir paliksiu pasitraukdamas".

Tai jie patriukšmavo, patriukšmavo, bet parašo visgi nenulupo. Kun. Miškinis mirė 1942 m. Lenkijos ten jau nėra nuo 1939 m., ir parašas yra iki šios dienos ir jam jau arti 170 metų.

Dabar mano nuoširdus patarimas "Miłasnikam Wilna" (Vilniaus mylėtojams): Jeigu jie tikrai nori būti Vilniaus mylėtojais, o ne tarnauti lenkiškai ekspansijai, tai per visus jų draugijos susirinkimus turi giedoti giesmę: "Obrona Wielka miasta Gedymina"! Ir turi įsigilinti į tos giesmės prasmę, pamilti ištikrųjų Vilnių, jo įkūrėją, įkūrėjo ir viso krašto jo laikų kalbą. Turi išmesti iš savo galvų fanatišką ir kvailą supratimą, kurs buvo jų protėviams lenkomanų įkaltas į galvas, kad lietuvių kalba yra "Pogańska mowa" (pagoniška kalba)! Lenkai jos nemokėjo, tai ir nežinojo jos grožio.

Jūs dabar esate jau mokytesni už jūsų senuolius ir gerai žinote, kad tokios iš viso nėra pasaulyje kalbos, kaipo "Pogańska mowa". Toks išsireiškimas tik daro gėdą pačiam tam, kas taip sako.

Tad kun. Silvestro Gimžausko žodžiais tariant:

Pataisykit mano broliai
Ką suardėt iki šioliai!
Užu kalbą prigimtinę
Pastatykime krūtinę!...

Dabar jau dideli pasaulio mokslininkai žino, kad lietuvių kalba yra gražiausia ir turtingiausia iš visų kalbų pasaulyje ir seniausia Europoje.

Kai grąžinsite, ką jūsų protėviai prarado, išmoksite lietuviškai, tai nereikės jokių specialių draugijų dirbtinai mylėti Gedimino miestą!

Kiekvienas gimęs lietuviu žino, kad Vilnius yra jo tėvynės širdis. Jis jį myli ir be jokių pašalinių raginimų. Žino šventai, jei bus reikalas, tai ir gyvybę už jį atiduos. Tai tikrieji Vilniaus mylėtojai, be reklamos — visi lietuviai.

Baigdamas, norėčiau priminti, kad lenkai be reikalo skundžiasi kryžiuočiais, kad tie dangstydavosi kryžium ir Dievo motinos autoritetu. Juk ir lenkai taip elgiasi.

Los Angeles, Calif.

"NAUJIENOS" BOLŠEVIKAMS YRA RAKŠTIS JŲ AKYSE

KAI JŪS NORITE SIŲSTI

savo giminėms ar draugams, gyvenantiems U. S. S. R. dovanų siuntinius, tai pasirinkite saugiausią kelią:

1. Nuspręskite, ar jūs norite siųsti iš čia esančių prekių ar užsakyti pav.:

AUTOMOBILĮ, MOTOCIKLĄ, SIUVAMĄ MAŠINĄ, TELEVIZIJĄ ar MAISTO SIUNTINĮ.

2. Pasinaudokite patikimos ir turinčios gerą vardą firmos patarnavimu.
3. Žiūrėkite, kad firmos personalas turėtų patyrimo ir mokėtų tvarkyti Jūsų užsakymą.
4. Patikrinkite ar toji firma turi reikalingus dokumentus.
5. Pasirinkite firmą, turinčią ilgą patyrimą tame biznyje, kai visą tai persvarstysite, tai įsitikinsite, kad geriausiai Jums tiks turinti jau virš 30 metų patyrimą

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

CENTRAS YRA:

716 WALNUT STREET

PHILADELPHIA, PA. 19106. • Tel. WA 5-3455

DIENŲ SKEVELDROS

(Atkelta iš 1 psl.)

liauti, stebėti, kai sausas sniegas svysčioja iš debesų. Bet šiandien žuvinte pūga. Stiprus vakarų vėjas šaltas, žvarbus. Dovinė neša susikibusias lytis. Įdomus šis iš žuvinto ištekantis upokšnis. Labai retai užšąla. Reikia 15—20 laipsnių pastovaus ir ilgo šalčio, kad nutiltų jo srovė. O dabar, pūgos nebodama, Dovinė juodu kaspinu vingiuoja per pievas. Jos pakraščių nendrėse kai kur galima pastebėti didžiųjų krekšlių gūžtas. Užtinku ir mažųjų krekšlių lizdelius. Jų šeimos apsigyvens čia gegužės, birželio mėnesiais. Dabar jos ten, kur sruvena Po upė — atostogauja Italijoje. Uždėjęs mažą žiedelį Žuvinto krekšlei, iš ten neseniai gavau pranešimą.

Siaučianti pūga mane stumia tolyn. Paežerėje pastebiu briedžių pėdas. Ir stirnos, nebodamos pūgos, ežero pakraštyje nuo plovų renka asiūklius. Kada beeidavau, visada jas čia rasdavau. Neatbojo jos ir vilkų siautimo. Pūgos metu kartą teko matyti, kaip vilkai pagauna stirną. Užuodę stirnas, vieni prigula ir lieka vietoje, o kiti šoka į šalis ir taip apsupa jas. Laimi, kas pirmas pamato. Bet krūmuose labiau sekasi vilkams, tykojantiems šilto užkandžio.

Pūgos metu gamta atrodo savotiškesnė — čia kiškis ritasi iš po kojų, čia pėdos, sunkiai atpažįstamos, čia pro vėją savotiški garsai, — antai kranklių pora skrenda. Jie laimingi, nes šiam, atrodo, protingam paukščiui žmogus susiprato pagaliau nuimti mirties bausmę. Pačia paežere skrenda špicbergeno gražuolės — snieginės startos. Jos vos ne vieversėlio dydžio, bet skiriasi stipriu, trumpu balsu ir šviesia plunksnų spalva. Pūga joms nebaisi. Jos nutupia ir bėga prieš vėją. Žiūroną prisidėjęs, aš matau jų dideles, juodas akis ir tokios pat spalvos kojas. Matau, kaip, sukiodamosi į šonus, rankioja vėjo atristas augalų sėklas. Jų būryje net 38 paukščiai. Nepaisydamos pūgos, jos skrenda stačiai į šiaurės vakarus...

Žuvintas gyvena, laukdamas pavasario. Tada jo gyvenimas pasidaro daug prasmingesnis ir nuostabesnis".

Dingos, visa tauta "gyvena laukdama pavasario".

5.

Pabaigai humoro:

Klausimas: Kas pavergtoj Lietuvoj nekinta?

Atsakymas: "Prezidentas" Paleckis ir skurdas kolchozuose!

•

Klausimas: Kuo skiriasi JAV ir pavergtos Lietuvos darbininko būklė?

Atsakymas: Amerikietis miega ant dolerių, o lietuvis per mitingus.

J. Cicėnas

Vokiečių žemėlapis ir karalius Mindaugas II-rasis

Buvęs Kaišedorių miškų urėdas P. Malvicas, sulaukęs 80 metų amžiaus, gyvenąs Vokietijoje, laiške (iš 10. II) vienam čikagiškiui rašo:

"Sausio 21 d. gavau miškininkų išleistą "Pietinę Lietuvą" (apie Valavičių) ... Įdomus kūrinys, ypač mums suvalkiečiams. Daug surinkta žinių ir kruopščiai atliktas darbas. Jau perverčiau visą knygą su žemėlapiais. Bet vieno neradau, tai vokiečių sudaryto per Pirmąjį pasaulinį karą. Tai buvo žemėlapis maždaug 1,5 x 1,0 metro didumo "Oberost Litauen" pavadintas. Mat vokiečiai per Brest-Litovsko sutartį, privertę rusus kapituliuoti, sugalvojo sukurti silpną, savystovią Lenkiją ir stiprią Lietuvą, įeinančią kaip provincija į Vokietijos Reichą su karaliumi. Lietuvos plotas buvo numatytas iš Kauno, Vilniaus, Gardino, Suvalkų ir Lomžos gubernijų (be Rytprūsių) ir ribos aiškiai nustatytos. To žemėlapio vaizdas buvo panašus Afrikai... Atsimenu, kad miškai — Bielaviežo (Baltvėžio) ir Balstogės į tą žemėlapį įėjo. Vokiečiai kalbėjo, kad jie tą žemėlapį apie Lietuvą sudarė iš senų archyvų Karaliaučiuje.

Nežinau ar Jūs žinote, bet tai ne fantazija, kad vokiečiai okupacinė valdžia tuomet nusprendė leisti Lietuvos Tarybai Vilniuje pasirinkti iš . Vokietijos kunigaikščių karalių. Norėta, kad būtų pakviestas antrasis kaizerio sūnus. Bet lietuvių delegacija priešakyje su prelatu Justinu Staugaičiu (vėliau Telšių vyskupu) nuvyko į Berlyną, į reichstagą pasitarti su Centro (katalikiška) partija, kaip čia kaizerį apeiti (nes jo sūnus evangelikas) ir pasirinkti karalių kataliką. Gavo patarimą ir nurodymą nuvykti į Wiurtembergą (kur aš dabar gyvenu) pas princą Ruprechtą. Atvyko čia ir gavo sutikimą. Buvo surašyta sutartis. Jis apsiėmė per tris metus išmokti lietuvių kalbos. (Dr. Šerkšnas man tą pasakojo).

Kuomet Vilniaus okupacinė valdžia sužinojo, kad Lietuvos delegacija pasirinko karaliumi ne kaizerio sūnų, bet kitą, tai būk tai valdžios šefas pasikvietė Tarybos pirmininką A. Smetoną ir už tokį žingsnį, išreikšdamas savo neapykantą, per veidą su knyga sudavė (tai girdėjau iš tų laikų Tarybos nario, pavardės neatsimenu). Buvo nutarta karaliui Mindaugo II-ojo vardą duoti.

Kai vokiečiai pradėjo griūti, Taryba nutarė Lietuvą — respublika paskelbti. Tą pati delegacija nuvyko vėl pas princą Ruprechtą, atsiprašė jo ir naują sprendimą jam pranešė, jis tai pilnai suprato.

Dabar po Antrojo pasaulinio karo vėl delegacija lietuvių pabėgėlių čia iš Viurtenbergo aplankė princo Ruprechto šeimą, radę tiktai jo dukrą, paklausė, ar ji dar atsimena, kad lietuviai jos tėvą per pirmąjį karą buvo Lietuvos karaliumi pasirinkę, ji tiktai nusijuokė ir pasakė, "kaip gi galima tokį įvykį užmiršti?.."

Ž. V.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITWINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

SIUNTINIAI—DOVANOS Į SSSR

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(Licensed by Vneshposyltorg)

EXEKUTYVIS OFISAS

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, New York. — Tel. IN 7-5522

Firma atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. po piet.

DĖMESIO! DĖMESIO!

Pranešame, kad pagal naują susitarimą tarp Vnešposyltorg Maskvoje ir Package Express jau dabar galite siųsti savo giminėms ir draugams siuntinius į SSSR, jie nieko neturės primokėti gaudami įvairiausių produktų siuntinius - dovanas, kurie bus sudaryti iš SSSR gamintų pirmos rūšies produktų.

Čia nurodytos kainos yra Visos išlaidos produktams parinkti ir jiems nusiųsti į bet kurią SSSR dalį.

Užsakyti siuntiniai sudaromi Maskvoje, Odesoje ir Rygoje.

Siuntiniai bus įteikti gavėjui po 10—20 dienų užsakymui atėjus į Maskvą.

Siuntiniam galima užsakyti ir delikatesus tarpe jų — juodąją ikrą, vėžių konservus, šprotus, saldainius ir kitus.

Siuntėjas gali siųsti dovaninių siuntinių kiek nori. Yra ir paruošti, štandartiniai siuntiniai, arba galite pasirinkti produktus patys iš katalogo.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
COHOES, N. Y.	13 SARGENT STREET	—	FE 7-2727
FARMINGDALE, N. J.	FREEWOOD ACRES	—	363-0494
TRENTON 10, N. J.	1152 DEUTZ AVENUE	—	EX 2-0306
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TIGHMAN STREET	—	HE 5-0415
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	BA 5-4210
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO, N. Y.,	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	—	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE,	—	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980

Reikalaukite mūsų naujų katalogų sovietiniams produktams.

Dovanų pristatymas ir apsauga garantuojama.

mūsų žingsniai

LEIDŽIA: SANTARA - ŠVIESA ◆ REDAGUOJA REDAKCINIS KOLEKTYVAS CHICAGOJ

Medžiagą siųsti: 6949 So. California Avenue, Chicago, Illinois 60629

8 METAI 1965 NR. 1 (200)

NEORNAMENTUOTA GENERACIJA

...aš jau greitai nebūsiu,
aš jau greitai užmigsiu:
mano kraštas žiema
mano kraštas vidurnaktis...

Algimantas Mackus

Algimantas Mackus įspėjo savo likimą ir greitai, galbūt pergreitai užmigo amžinu miegu, pasivydamas savo draugus rašytojus Antaną Škėmą ir Julių Kaupą. Laisvieji lietuviai paminėjo savo jauną, greitai subrendusį rašytoją - poetą. Ne vienas jų tik po Algimanto Mackaus mirties su didesniu atsidėjimu perskaitė jo poezijos knygas, nustebo jo žodžių gražumu ir minties tikslumu. Per mažai praėjo laiko, kad galima būtų pilnai įvertinti Algimanto Mackaus poetinį palikimą, bet ar neatėjo laikas prisiminti Jį kaip asmenį, neornamentuotos generacijos atstovą. Generacijos, kuriai nebūtinai reikalinga tautiniais rūbais pasipuošusių lietuvaičių, kalbančių darkyta lietuviška kalba, lietuviškais ornamentais išgražintų žemaitiškų kryžių, riogsančių iš po pakrūmės lietuvio residencijos prie dulkėtos Čikagos miesto gatvės kampo ir spiegiančio trimito garso taip dažnai drumstančio 16-tos Vasario minėjimų tautinės vėliavos pagerbimo momentą. Atrodo, kad nereikėtų kartoti, kad ne vien lietuvybės formos išlaikymas, bet daug daugiau jos turinio pagilinimas sudarytų tai, ką galima būtų pavadinti neornamentuota lietuvybe, del kurios taip daug sielojosi Algimantas Mackus. Jis gyvenimą matė Amerikoje tokį, koks jis yra, su visomis geromis ir blogomis ypatybėmis. Suprasdamas, kad jauno užsiangažavusio vien lietuvių kalba rašyti poeto profesinė karjera yra ne tik sunki, bet ir neįmanoma, neretai pasiguosdavo sunkia lietuvio rašytojo, o ypatingai poeto dalia, kurios nepalengvino laisvųjų lietuvių nesidomėjimas lietuviškąja poezija, išskyrus saujelę pačių poetų ir apie juos susispietusių poezijos mylėtojų. Suprantama, kodėl Algimantas Mackus savo mintimis dažnai nukrypdavo į pavergtą tėvynę ir joje gyvenančius lietuvius, kurių tarpe susilaukė visos eilės jo poeziją besidominčių skaitytojų.

...į avilį nebelėk,
medaus nebenešk,
bitele pilkoji;

Koris išvalgytas
avilys išdraskytas,
bitele pilkoji...

Šiomis, lietuvių liaudies kūrybą primenančiomis, neornamentuotos poezijos eilutėmis Algimantas Mackus išreiškia tiek krašte pasilikusių, tiek tėvynę palikusių, bet kraštu gyvenančių emigrantų nuotaikas. Paskutinieji Algimanto Mackaus gyvenimo metai buvo ypatingi tuo, kad daugiau negu bet kada anksčiau Jis aktyviai dalyvavo lietuviškoje kultūrinėje ir visuomeninėje veikloje. Poetui įprastu tiesumu, Algimantas Mackus pasisakydavo už žmogaus laisvę ir prieš tai, kas ją slopina arba jai kenkia. Tiek kultūrinėse, tiek visuomeninėse diskusijose Algimanto Mackaus oponentai išgirdo ne vieną tiesos žodį. Jis ne tik džiaugėsi mūsų kultūrininkų pastangomis, nežiūrint ideologinių skirtumų, ieškoti bendrų kelių naujam lietuviškam kultūriniam renesansui siekti, bet taip pat ir mūsų visuomenininkų pastangomis, nežiūrint nepalankios tarptautinės politikos, ieškoti naujų kelių Lietuvos laisvei siekti. Algimantas Mackus tikėjo, kad mūsų lietuviško kultūrinio ir visuomeninio gyvenimo renesansą atneš jaunoji neornamentuota lietuviška generacija.

Jonas Valaitis

Poetas Algimantas Mackus

Poetas Algimantas Mackus su poetu Henriku Nagiu Santaros - Šviesos Stovykloje.

LIŪNĖ SUTEMA

Gruodžio nebuvo, tik saulės grąža

Aš norėčiau, kad čia susirinktų
lankstūs prityrę medžiotojai
ir, pusnim lėtai išklampoję,
atsektų pėdas šernų.

Algimantas Mackus — Chapel B

Rieda pilnatis, marškomis išsiskleidžiančia migla, į vidunaktį.
Sustok, palauk — Drėgna vėsuma lipni ir nepraleidžianti —
Alsuoja miestas atodrėkio sniegu ir sakuotais eglynais.
Neįkvėpk taip giliai. Tausok. Kas skaičiuoja atsikvėpimus? —
Pėdų neatsekę medžiotojai atsiremia į pakelės medžius, ir atsukę
veidus pusnims ir vidunakčiui, užsnūsta.
Nelepinkit budrumo. Lanku įtempkite jį savyje, ir laukit —
Pavėlavę prasiskleisti kaktuso pumpurai, tvinksi smilkiniuose —
Spygliai ilgėja — aštrėja — ilgėja.
Nesišauk dykumos ir tuštumos. Pakentėk, neskubėk atsiverti —
Kaista, lenkiasi metalas, pradėjęs nebetikėti savo kietumu, ištikimybe,
ir ilgisi žemės.
Atsimeni rankas, kurios sulydė? Neužsigink. Nesiilgėk nesamo —
Pabunda, pakyla žvėris ABSURDAS, praveria godžius nasrus, trūkčioja
šuoliui. Renkasi. Ir nulenkia galvą prieš auką —
Ne! Ne šitą! Ji ne tavo. Ne tau. Pralaimėsi, pralaimėsi —

◆

Nurieda pilnatis, sudraskydama krintančios miglos marškas, į ilgėjantį
vidunaktį,
i r i š s i d u o d a.
Dūsaudamas alsuoja miestas paskutine sniego gniūžte, iškirstais eglynais
i r a t i d u o d a.
Plyšta kaktuso pumpurai, spygliai išbraižo lygų baltumą audiniais,
i r p a r o d o.
Suklykia perkąstas metalas, išsilanksto, dega, išsilieja,
i r p a s i d u o d a.
Miega medžiotojai ties nebesančiom pusnim, tolstančiu vidunakčiu,
dar garuojančiom pėdom,
i r i š d u o d a.

O iltys sminga gilyn, gręždamosi sminga gilyn,
i r u ž l ū ž t a. —
P a s k u i,
skamba, skamba kiekviename name, užsikūkčioja, lyg varpeliai pūgoje,
skamba ir užsikūkčioja —
Ir vidunaktį — ;

. . . Sunkiai minkštasuolin sėdas
užspringus kalba.

Algimantas Mackus — Chapel B

Niekas neatims — neatiduodamo. Niekas neišplėš — neišplėšiamo.
Niekas neužstos, neužtemdys — Saulės Grąžos.
Kartu ieškosime namų išklydusiai generacijai,
prašysime, nepriekaištaujančios sopulingosios, Tavo generacijos liūdesį baigti.
Kartu auginsime anūką kalbančiam būgnui.
Įkelsime Jureką į žaliuojančio medžio viršūnę — Iš duonos nulipdysime jam angelus, bites ir paukštį. (Tik žemės negalėsim duot, nes patys jos neturim).
Surinksime, sušauksime visus Augintinius, kad jie galėtų atsiremti į Tave — kad jie galėtų abejoti, kad galėtų išlaikyti nepanaikintą paskutiniąją Tavo — mūsų nuodėmę: ŠAUKSMĄ GRĮŽTI.

Kultūrinės veiklos gairės

(Algimanto Mackaus paskaitos ištrauka 1964 m. Santaros-Šviesos suvažiavimo)

Kultūrinės veiklos problema Santaros - Šviesos Federacijoj šiuo metu yra mažiau principų, o labiau konkretaus darbo klausimas. Dėl principų, atrodo, jau buvo sutarta kažkada praeityje. Pats būdingiausias mūsų kultūrinės veiklos bruožas — remti ir kiek įmanoma puoselėti individualią, už naujos išraiškos būdus pasisakančią kūrybą. Irgi išryškėjo ne tiek formalių principų svarstymu, kiek pačiu darbu, o ir faktu, kad Santara, vėliau Santaros-Šviesos Federacija, apie save subūrė tokius, ne kitokius žmones. Šiuo metu, mūsų tikslui nėra svarbios ar nagrinėtinos priežastys, kodėl įvyko taip, jog apie Santarą-Šviesą daugiau susibūrė rašyto žodžio atstovai, negu kitų kūrybinių sričių asmenys. Kodėl įvyko taip, jog rašytinis, daugiausia grožinis žodis tapo tuo, kuo Santara-Šviesa labiausiai identifikuojama — tai irgi ankstyvesnio klausimo dalis, į kurį duoti atsakymą nėra šių žodžių paskirtis. Pakanka rezultatyviai konstatuoti, kad Santaros-Šviesos išleistųjų knygų sąrašas mūsų pažiūras į kultūrinį darbą nusako tiksliau už galimas teoretines analizes, kodėl tie, o ne kiti autoriai, kodėl tos, o ne kitos knygos buvo išleisti ir išleistos. Principiniai teoretiniai svarstymai mūsų atveju yra atstojami paties konkretaus darbo kultūrinėje srityje. Principus formuluoti, juos formulavus atmesti arba priimti, dažnai būtina tokiose grupėse, kurios savo pažiūra į tam tikrą sritį nėra tiek homogeniškos, kiek homogeniška pavadinčiau Federacijos pažiūrą į kultūrinę veiklą, arba tose grupėse, kurios konkrečių darbų dėl vienos ar kitos priežasties kartais tiesiog chroniškai negali griebtis iš viso. Gana bendra, vienalytė pažiūra į kultūrinę veiklą, ar nebus buvęs vienas iš akstinų šviesai, vėliau Santarai, o dar vėliau Santaros-Šviesos Federacijai organizuotis.

Jeigu toji prielaida turi tiesos, mes Santaros-Šviesos Federacija, pasiryžę ir tolimesnei egzistencijai, privalėtume vengti viso to, kas tąją, mus jungiančią sampratą suskaldytų į smulkias trupmenas, galutinėj išdavoj gal ne tiek plačiau aprėpiančias įvairių interesų skale, kiek iššaukiančias stagnaciją. Tam tikras žmonių skaičius tegali atlikti tik tam tikrą skaičių darbų. Tam tikras darbų skaičius tampa vertingas ne vienkartiniu įvairumu, bet tuo, kaip giliai ir pastoviai jisai įsirėžia vienoje ar kitoje srityje. Visko po viena, visko po truputį — nėra priimtinas šūkis Federacijos kultūrinei veiklai.

Santaros - Šviesos kultūrinės veiklos suma, bent didesnė sumos dalis, kalbėtų ir už tai, kad mes esame pasisakę ne tik už individualios kūrybos primatą, bet taip pat už sąmoningą antipopuliarumą. Savo tarpe mums netenka aiškintis, jog ne visa, kas populiaru, yra savaime bloga, ar atvirkščiai, tačiau vienu kitu sakiniu akcentuoti antipopuliarios kultūrinės veiklos pasirinkimą gal ir nebūtų ne vietoj.

Konkretus bei praktinis atsakymas į pasirinkimo priežastis bus ir aiškesnis ir daugiau laiko sutaupantis, negu bandymas teorizuoti. Atsakymui akivaizdžiausiai patarnautų mūsų išleistųjų knygų sąrašas (jau vien ir dėl to, kad išleistoji knyga visuomet galima patikrinti ir iš naujo pasverti). Lietuviškasis liberalizmas, Ostrausko vaidinimai, Hamleto vertimas buvo išleisti ne tik dėl savo mokslinės ar literatūrinės vertės, bet ir dėl to, kad šiom knygom kito leidėjo greičiausiai nebūtų buvę. Leisti tai, kas nėra populiaru, bet vienu ar kitu požiūriu vertinga, o todėl ir išleistina — buvo ir tebėra pagrindinė bazė renkantis vieną ar kitą autorių, vieną ar kitą knygą. Knygų leidimo darbas yra ir tebėra atliekamas iš permanentinio nuostolio kapitalo. Tačiau finansinis nuostolis šiuo atveju yra mūsų dvasinis pelnas. Mes stovime griežtai antikomercinėj pozicijoj; mes leidžiam tai, ko kiti jau grynai dėl finansinių išskaičiavimų (kartais ir kitų priežasčių) neleistų; mes leidžiame tai, kas laiko bėgyje vis tik atsiliepia į bendrą lietuvių išeivijos kultūrinę-kūrybinę atmosferą. Galima būtų nurodyti ir vieną kitą pavyzdį, kaip mūsų leidiniai įlaužia iki šiol mūsiškėj literatūroj patvarią įvairių "tabu" sieną iki rašytojo žodyno imtinai. Siauresniu mastu išpildome vieno Lietuvos rašytojo išeivijai pareikštą mintį: "Darykite pirmoje eilėje tai, ko mes negalime daryti". Mes leidžiam tai, ko kiti — pakartoju — greičiausiai neleistų. Šia prasme stovim avangardinėj pozicijoj, išskiriančioj mus iš kitų kultūrinio rūpesčio turinčių organizacijų. Toji diferenciacija irgi yra mūsų dvasinis pelnas, mūsų identifikacijos tarp kitų ir kituose ženklas . . .

(Bus daugiau)

KRONIKA

— **Federacijos Centro Valdyba** pasiskirstė šiomis pareigomis: pirmininkas — R. Mieželis, 112 Charlton Ave., Willow Springs, Ill.; vicepirmininkas — A. Gureckas; vicepirmininkas — G. Gedvila; vicepirmininkas — dr. J. Valaitis; vicepirmininkas — V. Adamkavičius; iždininkas — dr. Z. Rekašius, 1670 N. Greenwood Ave., Glenview, Ill.; sekretorė — L. Vėžienė, 6349 S. Artesian, Chicago, Ill. 60629.

— **Santaros Šviesos Federacijos Knygų Leidimo Fondas** pavadintas Algimanto Mackaus Vardo Knygų Fondu. Fondo administratorius yra G. Vėžys, 6349 So. Artesian, Chicago, Ill. 60629.

Čikagos skyrius paaukojo $200 A. Mackaus Vardo Knygų Fondui. Kviečiame visus narius savo aukomis paremti šį Knygų Fondą. Aukas siųsti administratoriaus adresu. A. Mackaus Vardo Knygų Fondo pirmasis leidinys, Algimanto Mackaus "Chapel B", jau baigiamas spausdinti.

— **New Yorko Skyriaus valdyba** pasiskirstė šiomis pareigomis: pirmininkas — Dr. L. Sabaliūnas, vicepirmininkas ir sekretorius — A. Butas, iždininkas — V. Steponis, nariai — S. Šimoliūnas ir N. Valaitienė.

— **Waukegan LB Vasario 16 d. minėjime** kalbėjo Santaros - Šviesos Federacijos Centro Valdybos pirmininkas R. Mieželis.

— **Santaros - Šviesos Federacijos New Yorko Skyrius** buvo suruošęs paskaitų ciklą Lietuvos laisvinimo temomis, kurias skaitė V. Sidzikauskas, A. Gureckas ir dr. J. Šmulkštys.

— **Vasario 28 d. Los Angeles** įvyko steigiamas susirinkimas, kuriam pirmininkavo dr. Marija Gimbutienė. Susirinkime dalyvavo ir garbės narė Alena Devenienė. Centro Valdybos pirm. R. Mieželis padarė pranešimą. Išrinkta valdyba pasiskirstė pareigomis: pirmininkas — Bronys Raila, vicepirmininkai — Romas Jasiukonis ir Vytautas Vidugiris, sekretorė - iždininkė — Kleva-Rima Vidžiūnienė, narys — Mečys Sutkevičius. Bronius Budginas ir Kleva-Rima Vidžiūnienė išrinkti atstovais į Alto Los Angeles skyrių.

— **Čikagos Skyrius** pasiuntė $100 auką - paramą naujai atsisteigusiam Los Angeles skyriui.

— **Valdas Adamkavičius** buvo pagrindinis kalbėtojas Lietuvių Bendruomenės suruoštame Vasario 16 d. minėjimuose Brighton ir Melrose Parkuose.

— **Karolis Drunga surinko ir paruošė** visą medžiagą apie Algimantą Mackų, tilpusią paskutiniame "Margučio" numeryje.

— **Santaros - Šviesos Federacijos Los Angeles skyrius** kovo 21 d. ruošia čikagiečių Algirdo Kurausko ir Vytauto Virkau darbų parodą. Parodos atidarymo įvyks Algimanto Mackaus minėjimas, kuriame kalbės Bronys Raila ir dr. Marija Gimbutienė.

— **New Yorko Skyrius** paaukojo $200 "Metmenų" leidimui. "Metmenų" nr. 9 jau pradedamas spausdinti. Visi yra kviečiami įsijungti į "Metmenų" skaitytojų eiles. Prenumeratas siųsti: Ramojus Vaitys, 615 Hinman Ave., Evanston, Ill.

— **Čikagos Skyrius** pasiuntė $25 auką - padėką "Margučio" radio programai.

— **Viktoras Kochanauskas ir** Zigmas Čepulkauskas atstovauja Čikagos skyrių "Lituanus" vajuje.

— **Vasario 16 d. proga** Santaros - Šviesos Federacijos vardu Altui buvo įteikta $100 auka.

— **"Margučio" programoj** planuojama ateityje praplėsti ir Čikagos skyriaus vedamas "Pelkių žiburėlis" žada vėl sugrįžti.

— **Santaros - Šviesos Federacijos Centro Valdyba** paaukojo eilę Santaros - Šviesos Federacijos leidinių Pedagoginio Lituanistikos Instituto bibliotekai, tarp jų neseniai išleistą "Hamletą", K. Ostrausko ir A. Mackaus knygas ir visus "Metmenų" numerius.

— **Čikagos skyrius** gegužės 1—9 d. ruošia Australijos lietuvių grafikų: V. Rato, H. Šalkausko, E. Kulbos ir A. Vaičaičio parodą Čiurlionio Galerijoj.

— **Istorikas Vincas Trumpa** yra Santaros-Šviesos Federacijos įgaliotinis Washingtone.

— **Visi Santaros - Šviesos skyriai** prašomi siųsti žinias apie savo skyriaus ir narių veiklą šiuo adresu: Marija Paškevičienė, 3308 West 62nd Place, Chicago, Ill. 60629.

D J'S BEAUTY SALON
6730 So. Pulaski Rd.
For the styles to glamorize you in the year ahead!
Permanents — Styling — Tinting — Frosting — Silver Blonding — Cutting — Shaping.
Hours Mon. — thru Fri. 9 to 9 P. M.
Sat. 9—5, Sun. — 9—1.
Phone for appointment 582-1383

CHICAGOS ŠVARIAUSIAS IR MODERNIŠKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

AUKOKITE PATYS
IR PARAGINKNTE KITUS
AUKOTI NAUJIENŲ MAŠINŲ
FONDUI

PSICHOLOGIJOS PATARĖJAS

Paremtas pedagogų psichologų moksliškų tyrinėjimų duomenimis
Redaguoja Med. Daktaras Jonas Adomavičius,
Amerikos Lietuvių Vaiko Ugdymo Draugijos, Inc. — Alvudo atstovas

VAIKO INDIVIDUALYBĖ IR JO DRAUSMINIMAS

Ped. PETRAS MALDEIKIS, Cicero, Ill.
(Alvudo Kultūrinio Penktadienio paskaitos santrauka)

1. Individualybės samprata

Kaip nėra miške dviejų visai vienodų medžių, taip nėra visiškai vienodų žmonių. Mes visi vienas nuo kito skiriamės viršine savo kūno išvaizda, jo išsivystymu ir jo atskirų organų pajėgumu vienaip ar kitaip funkcijonuoti. Mes skiriamės ir savo psichiniais sugebėjimais, palinkimais, interesais ir charakterio savybėmis. Nevienodas ir mūsų dvasinis gyvenimas su savo principais, nusistatymais, vertybėmis ir idealais.

Žodžiu, mes kiekvienas esame kitoks žmogus, kiekvienas esame skirtingas nuo kitų. Kai kalbame ar svarstome, kuo vienas žmogus išsiskiria nuo kitų ir kai randame tai, kas tik jam vienam tetinka, tada sakome, kad tai yra jam **individualu.** Visa gi drauge paėmus, kuo tas ar kitas žmogus išsiskiria iš kitų ir kas tik jam vienam tėra charakteringa, sudaro jo **indivudualybę.** Taigi, žmogaus individualybę laikysime visų jam būdingų linkimų, interesų, sugebėjimų ir kitokių psichinių bruožų visuma.

Kai žmogaus individualybė yra suderinta su kuriais nors dvasiniais principais, kai psichiniai sugebėjimai ir likimai bei interesai yra koordinuotai palenkti kuriam dvasinio pobūdžio siekimui ar principui, tada kalbame jau nebe apie žmogaus individualybę, o apie jo asmenybę.

Kadangi, kaip jau matėme, kiekvienas mes esame nuo kitų daugiau ar mažiau skirtingi, tai tuo pačiu kiekvienas turi daugiau ar mažiau išplėtotą individualybę. Kiekvienas mes turime ir dvasinio pobūdžio principų, kuriais mes pakylame aukščiau už savisaugos, savęs išlaikymo ir kitų biologinių tendencijų ir pagal kuriuos mes stengiamės tvarkyti savo gyvenimą. Tuo pačiu mes esame ir daugiau ar mažiau išugdytos ir pagal tą ar kitą dvasinį principą integruotos asmenybės.

2. Vaiko individualybė

Visi žinome, kad įvairios žmogaus ypatybės bei sugebėjimai išsivysto jam augant ir brėstant. Nors naujai atsiradęs pasaulyje žmogus nėra visiškai tuščias popierio lapas, į kurį gyvenimas laisvai viską prirašytų, o atsineša ir tam tikrą ankstesniųjų kartų paveldėjimą, tačiau naujagimių viršiniai ir psichinių pergyvenimų skirtingumai yra per maži, kad galėtume apie jų individualybę kalbėti. Bet, kaip kiekviena motina, auginusi keletą vaikų galėtų pasakyti, kad įvairių individualių skirtumų atsiranda gana anksti, pvz., skirtingas reagavimas į aplinkos reiškinius ir skirtingi sugebėjimai. Vaikui augant, tokie skirtingumai darosi vis ryškesni. O pasiekęs mokyklinį amžių, kiekvienas vaikas turi jau savo susiformavusį "aš', savo psichinį ir nuo kitų skirtingą gyvenimą ir iš kitų išsiskiria savo vienokiais ar kitokiais sugebėjimais ar interesais. Tuo skirtingumu vaikas duoda pagrindo tikėtis bei spėlioti, ko iš jo galima laukti ir į kurį gyvenimo kelią jis gali pasukti savo ateitį.

◆

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

SURASK LAIKO POILSIUI!

Mėgstamiausias užsiėmimas — geriausias vaistas.
Gyvenimo tiesa

Ar kada Tamsta pagalvojai apie susiradimą sau mėgstamiausio darbo po kasdieninės duonos užsidirbimo?! Jei taip — tai gerai. O jei ne — tai nelaimė, todėl stenkis apie tai galvoti ir tokį užsiėmimą po reguliaraus darbo susirasti, kuriam su džiaugsmu galėtum atsiduoti. Toks darbas atneša kiekvienam jį dirbančiajam daug kūno ir jausmų sveikatos.

Tik nepradėk iš pradžios sau kenkti, aiškindamasis, kad neturi laiko "niekams", — kad reikia padaryti būtiniausius darbus; o jų daug ir vos galimi aprėpti. Tai tik dar naudingiausiam - mėgstamiausiam darbui nepasirengimo įrodymas. Stenkimės **mėgstamiausiam,** bet kartu ir **prasmingam darbui** nusiteikti visų pirmiausia. Mat, kiekvienas gali sau leisti apturėti džiaugsmą iš mėgstamiausio darbo. Tikrumoje, tik nedaugelis šiandien nepajėgia džiaugtis mėgstamiausiu darbu. Mat, dabar mes gyvename laikus, kad galime turėti laiko savam pamėgtam darbui. Tik mes turime neapsikrauti mūsų sveikatą ardančiais užsiėmimais. Nepasidarykim savo jausmų netvarkos kaliniais — juk mūsų tėvai neturėjo tiek patogumų ir viską padarė laiku — ir laimingai gyveno.

Laisvalaikis gali būti sunaudotas savai sveikatai taisyti bei jai suardyti. Gydytojai perspėja žmones prieš prie televizijos sėdėjimą. O jau dabar ateina vaikai pas kaimyną ir giriasi, kad jie po šešias valandas prie TV prasėdi. Tai auga tikrų ligonių naujoji karta. Neveiklumas yra baisi liga. Neveiklų žmogų apima nuobodulys. Tada tokiam žmogui yra tikro galo pradžia.

Žinoma, kartais truputį patinginiauti kiekvienam leistina, — ir ne apie tai čia kalbama. Bet nuolatos nubodžiaujantį žmogų apima nusiminimas, liguistumas — tokie net kūnu ir jausmais suserga. Todėl kiekvienas susirūpinkime, kaip sutvarkyti savą gyvenimą, kad turėtume laisvo laiko ir kad turimą laisvalaikį **prasmingai** sunaudotume. Šiandien pasiklauskime kiekvienas savęs, kodėl mes negalime padaryti savo gyvenimą laimingesniu?! Žinoma, kad galime! O vienas iš būdų kaip tai atlikti yra susiradimas sau mėgstamiausio darbo po reguliaraus užsiėmimo. Mėgstamiausią ir prasmingą darbą turinčiųjų niekas negali laimingumu pralenkti. Taip! Tik tegul mūsų gyvenimo kelias eina ne smuklėn, ne rūkorių triobon ar naudingų darbų atlikėjus juodinančion redakcijon bei vienas kitą apkalbančiųjų būrin. Kiekvienas pamažu **nusiteikime naudingon veiklon ir tik tokion stokime,** nors ir visa pekla nesubrendusių bet atsakingas vietas užėmusių mūsiškių mėgins mums pastoti kelią.

THE DINER
IS OPEN AGAIN
At 4747-49 W. Madison
Under new Management.
Specializing in Steaks,
Chops and Complete Meals
Phone 378-9751

PEPE'S

OLD TIME
BAR-CAFE
Serving The Finest in Foods
Imported Beers On Tap
767-9368 ★ 4142 W. 63rd ST.

AUKOKITE
N·A U J I E N Ų
MAŠINŲ FONDUI

SPECIALUS PASIŪLYMAS!

VISUOMENEI PAGEIDAUJANT atnaujiname mūsų ankstyvesnį labai patraukłų ir didelį pasisekimą turėjusį pasiūlymą dovaninio į Lietuvą siųstino maisto siuntinio:

M—13: 6 sv. miltų, 4 sv. taukų, 2 sv. sieyto, 2 sv. ryžių, 1 sv. šokolado, 1 sv. cukraus, ½ sv. kakavos, ½ sv. arbatos, 1 dž. Nescafe, 2 unc. lauro lapų, 2 unc. pipirų ir 1 sv. razinkų. Kaina tik 30 dol. su pasiuntimu ir muitu.

JAU GAVOME NAUJAS pavasarines vilnones ir nailono labai gražias medžiagas ir siūlome šiuos mūsų parinktus siuntinius:

N—4; 16 jardų nailoninės sunkios, nepermatomos, su gėlėmis įvairių spalvų medžiagos, keturioms suknelėms, už $45.00.

N—3: 10½ y. labai tvirtų ir gražių mėlynų, juodų, arba rudų angliškų grynos vilnos medžiagų trims vyr. eilutėms arba 3 moteriškiems kostiumams ir vienam extra. Tik už $55.00.

P—3: 6 jardai dviems vyr. arba mot. žieminiams arba pavasariniams paltams (pagal Jūsų pageidavimą) ir 3½ jardų extra geros Jūsų pageidaujamos spalvos medžiagos vyr. arba mot. kostiumui. Tik už $75.00.

Į nurodytas kainas įeina visos pasiuntimo išlaidos — Sov. licencija, muitas, supakavimas, pasiuntimas ir draudimas. Gavėjui nieko nebereikia primokėti. Garantuotas pristatymas — per 4 sav. nuo užsakymo gavimo dienos.

Rašykite, siųskite užsakymus, reikalaukite pavyzdžių:

BALTIC STORES LTD.
421, HACKNEY RD., LONDON, E. 2. GREAT BRITAIN

Seniausia lietuvių bendrovė Anglijoje, veikianti nuo 1938 m.
Nuosavos krautuvės ir urmo sandėliai Londone.

ATSTOVAI USA:
L. Venckus, 7030 So. Talman Ave., Chicago, Ill. Tel. 436-0494
ir GAIVA, 3570, West Vernor, Detroit 16, Michigan.

COSMOS PARCELS EXPRESS
CORP.

Pati žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugel metų patyrimo siunčiant

DOVANAS — SIUNTINIUS Į USSR.

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klijentų patenkinti. Garantuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas priemamom kainom.

Dėl informacijų ir nemokamų katalogų kreipkitės į visus mūsų skyrius.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

- NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue ..... AL 4-5456
- BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue ..... EV 4-4952
- BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue ..... DI 5-6808
- ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street ..... CH 9-6245
- BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue ..... LI 2-1767
- SOUTH BOSTON 27, Mass. — 327 West Broadway ..... AN 8-0068
- BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue ..... TL 6-2674
- CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue ..... BR 8-6966
- CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street ..... WA 5-2737
- CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road ..... TO 1-1068
- Detroit, Mich. — 7300 Michigan Avenue ..... VI 1-5355
- GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W. ..... GL 8-2256
- HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau ..... GL 7-1575
- HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030, 246-0215
- IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave. ..... ES 2-4685
- YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue ..... RI 3-0440
- LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd. ..... AN 1-2994
- LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street ..... FO 3-8569
- NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue ..... BI 3-1797
- NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue ..... LO 2-1446
- PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street ..... MU 4-4619
- PASSAIC, N. J. — 176 Market Street ..... GR 2-6387
- PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave. ..... PO 5-5892
- PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street ..... HU 1-2750
- SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street ..... FI 6-1571
- WATERBURY, Conn. — 6 John Street ..... PL 6-6766
- WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street ..... SW 8-2868
- YONKERS, N. Y. — 555 Nepperhan Ave. ..... GR 6-2781

PALYGINIMAI IR SUGRETINIMAI

Lietuvos istorijos dienoms prisiminti

Prieš 45 metus, gegužės 15 d., visų Lietuvos gyventojų demokratiniu būdu išrinktam Steigiamam Seimui susirinkus, jo seniausio amžiaus atstovė rašytoja G. Petkevičaitė, atidarydama posėdį, tarp kito pasakė:

"Ilga ir be galo sunki buvo mūsų tautos kelionė, kol priėjom laisvės slenkstį. Nelengviau klojosi mum, kol atsidūrėm tame brangių brangiausiame tautos valios sudarytame nepriklausomybės rūme. Juk ilgiau kaip šimtą metų kentėm įvairios rūšies prispaudimų. Mažai tautai, kokia mes buvom ir tebėsam, reikėjo be galo daug moralinių jėgų, kad būtų galima pradėt ir, pradėjus kovą — kovot su priešais, pasiryžusiais mus pasmaugt. Su priešais, laikiusiais visą žandarų ir kitokių visokių savo tarnų armiją vienam tikslui — panaikint, išraut iš šaknų ir pamatų visą kas lietuviška: ir kalbą, ir raštą, ir tautos vardą, ir net tautos atminimą. Norėta Lietuvių vardą išbrėšti iš istorijos lapų.

Prieš tokią samdytą ir brangiai mokamą valdininkų armiją, kalavijų galia ir žiaurumu apsiginklavusią, kaip visi žinom, maždaug prieš pusę amžiaus — stojo mūšiškių mažas būrelis. Vienintėlis jų kovos įrankis — plunksna, vienintėlė amunicija — savo tautos mylėjimas, savo tautos vargų supratimas ir didžiausias pasiryžimas gint ją iki paskutinos."

Tų pačių metų rugpiūčio 6 d. St. Seime svarstant taikos sutarties su Rusija pasirašymą, atstovas inž. Čarneckis pareiškė:

"Kai pereito šimtmečio pabaigoj buvo išleistas įstatymas, draudžiąs negrus laikyti vergais, juos pirkti arba parduoti, tai tuo metu ne pavieni asmens, bet ištisa mūsų tauta, ir ne Afrikoj, bet Europos vidury vergiją kentė. Sunki buvo vergija, nes kentė ne tik kūnas, bet ir dvasia. Ar yra pasauly turtų, kuriais galėtume atlyginti lietuvių tautos kančias po rusų jungu, kad ir per paskutinį šimtmetį? Koriko Murajovo laikai, 40 metų spaudos draudimo, 40 metų dvasinės nakties — be vieno šviesos spindulio, nes už tai juk grėsė katorga ir Sibiras!... Žudymai ir ištremimai geriausių Lietuvos sūnų vien tik už tai, kad jie Lietuvą mylėjo, 1907-8 m. žiauri reakcija pagaliau Stolypino rusifikacijos politika ir Lietuvos kolonizacija...

Už visas tas mūsų tautos kančias mes persiskirdami nereikalaujam iš rusų nieko. Lai Dievas jiems atleidžia taip, kaip ir mes jiem atleidžiam."

Ir 1939 m. pabaigoj, kai Lietuvos nepriklausomybei grėsė pavojus, žurnale "Minties" Nr. 2 St. Kairys rašė:

"Klaidinga būtų manyti, kad mūsų mažo krašto atsparumas išimtinai pareis vien tik nuo turimo šautuvų, patrankų ir kitokių ginklų kiekio. Be jų yra ir kitų priemonių, nemažiau svarbių tam atsparumui didinti. Viena iš jų — tai skiepijimas piliečiuose gilaus, nepalaužiamo įsitikinimo, kad mūsų krašto nepriklausomybė yra viena iš būtinų sąlygų kurti jame mūsų plačiajai darbininkijai ir darbo ūkininkams geresnes ekonomines ir kultūrines gyvenimo sąlygas, negu Lietuvai patekus po svetima letena."

Pavergtos Lietuvos gyventojai nudien pajuto, kad St. Kairio pasisakymas buvo vertingas ir teisingas.

O štai menamų Lietuvos išlaisvintojų žodžiai:

Prieš 25 m. liepos 21 d. menamai "Liaudies Seime" bolševikų vadas, Lietuvos nepriklausomybės metais, pogrindyj agentavęs Maskvai A. Šniečkus atvirai prisipažino:

"Galingai ir nenugalimai Darbininkų ir valstiečių raudonajai armijai, išlaisvinus mūsų kraštą, užtikrins mūsų neliečiamumą".

Ir kitą dieną ten pat primelavo:

"Smetonos rimbo varoma prie urnų ėjo liaudis dantis giešdama, kaip į katorgą, nes ji puikiai suprato esant verčiama rinkti budelius ir siurbėles, kurie turi vieną norą prislėgti tautą..."

Tie A. Šniečkaus pasakyti žodžiai visu šimtu procentų tinka ir tiko rinkimams į tariamą liaudies seimą ir vėliau — į aukščiausias tarybas. Didesnių siurbėlių ir liaudies apgavikų Lietuvos istorijoj, išskyrus carinės Rusijos okupacijos metus, nebuvo.

Didysis perekulščikas, politine prasme, be nugurkaulio Justas Paleckis, tame pačiame taip vadinam liaudies seime pusę teisybės pasakė:

"...jei ne ta broliška pagalba, kurios sulaukėme iš visada mums broliškų ir draugiškų didžiosios Tarybų Sąjungos tautų ir kuri atnešė mums tautų išvaduotoja raudonoji armija."

Tiek tuose žodžiuose tiesos, kad raudonoji armija okupavo Lietuvą, bet ne ją išvadavo.

Komunistų istorikas M. Šumauskas taip pat menamai liaudies seime prisipažino:

"Tai yra mūsų didelė laimė. Už tą laimę mes esame be galo dėkingi didžiajai Tarybų Sąjungai, nenugalimai Raudonajai Armijai..."

Vadinasi, visi didieji Lietuvos okupacijos ramščiai atvirai prisipažino, kad komunistinę ir komunistams laimę atnešė ne Lietuvos žmonės, bet Raudonoji armija, tai yra Rusijos armija, kuri dabar vadinama Sovietų Sąjunga. Ir Lietuvoj žmonės kenčia, kaip kentėjo carinės Rusijos valdomais metais.

Pavergtoje Lietuvoje, Kremliaus pavedimu, okupacijos ramščiai ir jos pakalikai iškilmingai ruošiasi paminėti 25 metų Lietuvos menamai išlaisvinimo — faktinai okupacijos — sukaktuves. Todėl yra pravartu tas istorijos dienas prisiminti, neužmiršti ir jas pažinti tikroje istorijos šviesoj.

Šiuo kart kai kurių mūsų žymiųjų veikėjų tose istorijos dienose pasisakymai ir Lietuvos okupacijos ramščių netiesiogini prisipažinimai, kad Lietuva buvo Rusijos raudonosios armijos okupuota ir nebūta Lietuvos liaudies sukilimo įsivesti sovietinę santvarką, kas lygu Lietuvos okupacijai.

Lietuvių tauta buvo kantri, moraliniai neištižusi, kad galėjo iškentėti carinės Rusijos okupaciją, kurios pradžia siekia 1795 metus. Ir prieš 45 metus Lietuvos istorijoj susirinko pirmą kartą visos Lietuvos gyventojų demokratiniu būdu išrinktas St. Seimas.

Aplamai buvusių Lietuvos seimų užuomazgos reikia ieškoti 1398 m., kada Vytauto valdymo metais Palyne pirmą kartą susirinko Lietuvos bajorija ir kiti kilmingieji. Tiesa, ano meto panašūs Lietuvos kilmingųjų susirinkimai neturėjo įstatymų leidimo galios, o tik savo patarimais tenkinosi. Nors štai 1413 m. susirinkusieji Lietuvos ir Lenkijos didikai Horodlėje tarėsi dėl unijos sąlygų.

Kaip ten bebūtų, bet Lietuvos itsorijoj seimai buvo žinomi ir praktikuojami, tegu tik kilmingųjų. Tai ir nenuostabu, kad lietuvių tautos atgimimo metais nesidairyta įkibti į kokio nors didžiūno skvernus ir pastatyti tokį Lietuvos gyvenimo priešakyj, bet pasirinktas Steigiamojo Seimo šūkis, kaip pilnateisio Lietuvos šeimininko.

Šimet 45 m. St. Seimo sukaktuvės, 25 metai naujos Lietuvos okupacijos — priverčia visai tai prisiminti, praeity pasidairyti, kad ateičiai tvirtesnes gaires nustatytume, mažiau klaidų darytume. *J. Vlks.*

"NAUJIENAS" SKAITO VISŲ SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININKAI, BIZNIERIAI, PROFESIONALAI, DVASININKAI, VALSTYBININKAI, MOKSLININKAI. JIE ŽINO, KAD "NAUJIENOS" PADUODA TEISINGIAUSIAS ŽINIAS IR GERIAUSIUS RAŠTUS

NELAUKITE — RYTOJ GALI BŪTI PERVĖLU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, INC.

222 WEST ADAMS STREET — KAMBARYS 1043

Telefonas: CEntral 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

American Bonding
American Indemnity
Casualty Mutual
Fidelity & Deposit
Fire and Casualty of Conn.
Gibraltar Insurance
The Hanover
Highway Insurance
The Home
Interstate
LaSalle Casualty
Manhattan Fire & Marine
Mercury Mutual
Monarch
National Union
New York Fire
Security Insurance
United States Fire
Universal Insurance
Western Fire & Casualty
California Life

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

DABAR LAIKAS SIŲSTI SAVO ARTIMIESIEMS DOVANAS

VELYKOMS

IR TIK PER

CENTRAL PARCEL SERVICE INC.,

centrinė įstaiga:

220 SOUTH STATE STREET

Telef.: WA 2-9354,

Skyrius Marquette Parke:

2618 WEST 63rd STREET

Telef.: WA 5-2466

Dabar galite užsakyti per mūsų įstaigą automobilius, motociklus, šaldytuvus, skalbimo mašinas ir kitus vietinės gamybos fabrikatus.

Pas mus rasite taipogi gausų, tinkamų siuntimui, prekių ir maisto siuntinių pasirinkimą.
Užeikite, apžiūrėkite ir įsitikinkite patys.

JAU 18 METŲ PRISTATOME SIUNTINIUS Į LIETUVĄ

VISADA LAIKU

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

Dail. K. Žoromskio paroda

Trys skirtingi žingsniai

Liet. Jūros Skautijos Korp! Gintaro surengtoji dail. Kazimiero Žoromskio apžvalginė paroda Čiurlionio galerijoje Chicagoje rytoj baigiasi. Praėjusį šeštadienį parodą atidarant atsilankė daug žmonių. Išstatyta per 40 didesnio bei mažesnio formato tapybos darbų.

Čikagiečiai, kurie jau matė parodą ir kurie dar matys, klūstels: kodėl taip neįprastiniu būdu parodos lankytojas sutinkamas — nei kūrinių sąrašo, nei įvadinio žodžio apie autorių, nei parodos katalogo? Vietoj jo, yra tiktai geltonas lapelis su dailininko vardu ir vieno paveikslo reprodukcija antroje popieriaus pusėje. Tokį dailininko, o gal parodos rengėjų, kuklumą galima suprasti kaip pasididžiavimą . . . apsiniaukusiuose meno horizontuose, kad ir Chicagoje.

Trys žigsniai dail. Kazimiero Žoromskio kūrybinės evoliucijos kelyje (jis pats taip sako) padaryti mažai paliekant vietos ankstyviesiems jo atsiekimams, kurie nemažiau vertingi, kaip ir paskutinieji šešių metų sąvartoje darbai. Kai kalbama apie "evoliuciją", tai tuo patim dedama ant svarstyklių bent dalis praeities, atseit, žiūrima, kas buvo vertingo ir ko įgytu patyrimu pasinaudojant atsiekta vėliau. Žinant, kad dail. Žoromskis visą laiką buvo didelis nenuorama, — ieškotojas naujų formų prasmės ir esmės, tenka suabejoti, ar kai ko neprarado? Jeigu sudėtume K. Žoromskio viso nueitojo kelio kūrybą į daiktą, geriau žinotume, kuris yra tikrasis Žoromskis. Kad ir šioj parodoj daug kam neaišku, kurio kad ir trumpo laikotarpio (6 metų) tapybos darbai būdingi jam? Aš visuomet dailininką gerbiu, kuris nerūdyja, nekopijuoja savęs, nemaneristas. Bet ir perdidelis ieškojimas, sezoninių "posūkių" paisymas, dailininkui daug brangaus laiko atima. Kur atsidūrė susmulkėjusios ir išsigimusios abstrakto šakos? Virsta abstraktiniu diletantizmu netalentingų pamėgdžiotojų rankose, kurie eina kartu su eile pačių geriausių.

Pirmas žingsnis pats tvirčiausias. Tikra tapyba. Kaip minėjau, tris Žoromskio žingsnius laikau juos šios parodos kontekste, t. y. 1959 m.—"Ankstyvas sniegas", 1960 m. — "Ant marių kranto" ir "Akmenuota upė", tapyta 1961 m. bei keletas dar ankstyvesnių tapinių, jų skaičiuje "Maino uolos" ir kt., pasigerėtini: puiki faktūra, tvirtas piešinys, kultūringas koloritas, solidžios masės. Čia stipriausias šioj parodoj K. Žoromskio darbas. Šie tapybiniai bruožai dar užsilikę nuo seno. Artimai gimininginė ir dar keli kiti darbai, primeną jo taip pamėgto Vilniaus bažnyčių ir miesto peizažą. Prie to paties žanro derinasi ir pilkų spalvų "Kristus ant kryžiaus" — ekspresionistinio pobūdžio darbas. Šie tapiniai priklauso gyvųjų pasauliui.

Antras Žoromskio žingsnis abstrakto pasaulin nėra jam labai būdingas. Nors dinamiški, bet ne charakteringi pusiau abstraktiniai kūriniai "Uolos ant kranto" (1962), "Saulė po debesim". Tai tvirti plastiniu požiūriu darbai. Pirmasis atliktas tiktai juoda "spalva" prieš baltą foną, antrasis — geltonas fonas, juodos debesų masės. Tačiau nei vienas, nei antras neturi ryšio su anksčiau aptarto K. Žoromskio etapo braižu bei kokybe. Šioj abstrakto kategorijoj yra ir daugiau kūrinių, pirmon vieton statant šviesos ir trankios spalvos elementus, kaip dabar optinio meno entuziastai gyvai domisi.

Tretysis K. Žoromskio trumpesnis žingsnis arba etapas, atrodo, ir jam ir mums žiūrovams naujas. Reikėtų geriau įsižiūrėti ir įsigilinti į šią jo eterinės tapybos formulę. Patys vėliausieji tapiniai sugestionuoja kosminio pasaulio hipotezę, būtent: "Diena eina prie galo", "Senas namas", "Gyvenimas baigiasi (1964) mažiau daiktiški, bet ir mažiau spalvingi, galima sakyti, tiktai dvi pagrindinės spalvos — geltonas ar gelsvas fonas (erdvė) ir tamsios, su rausvu elementu plaukiojančios salelės, lyg kokie X-spindulių peršviesti embrionai. Šiems "embrionams" reikalinga atidesnė diagnozė, — reikia daugiau laiko ir palaukti, kol paskutinioji dail. K. Žoromskio evoliucijos fazė bus aiškesnė, — kiek jis iškils aukščiau kitų optinio meno manifestacijų. Reikia pridurti, kad vėlesnieji darbai primena kiek surrealistinių elementų, nes ten yra atpažįstamų "šmėkliškų" formų: gyvulių, augalų, kraterių ir panašių į žemės grumstelius...

Susipažinus su tuo, kas šioj parodoj yra, tenka pasakyti, kad pas Žoromskį nėra visiškai bedaiktinio puristinio abstrakto.

Dail. K. Žoromskio tariamai apžvalginė paroda nėra pilna, kaip turėtų būti, bet gerai, kad buvo surengta.

m. š.

K. Žoromskis — Naturmortas

A. Tamošaitis
Litografija
(Iš parodos katalogo)

Dail. A. Tamošaitis kultūrinėse sferose

Jo parodos proga Ottawos universitete

Iš Ottawos (Kanada) spaudos sužinome, kad nuo kovo 8 d. iki 20 d. Ottawos universitete vyksta 1965 metų Meno festivalis su atskira dail. Antano Tamošaičio paroda, atkreipdama didelio visuomenės dėmesio. Malonu girdėti, kad Kanados spauda gražiai atsiliepia apie mūsų dailininką Antaną Tamošaitį iš Kingstono (Ont.), kuris šalia savo individualios parodos Ottawos universitete, dalyvauja ir meno festivalyje. Kovo 9 d., tuoj po parodos atidarymo, "The Ottawa Journal" įdeda nuotraukų ir rašo:

"Valstybės sekretorius Maurice Lamontagne, anksčiau dėstęs Ottawos universitete, pirmadienį padėjo atidaryti vienos savaitės Meno festivalį Ottawos universitete pats dalyvaudamas. Kartu su fakulteto dekanu kun. Lavigne apžiūrėjo ir lietuvio dailininko iš Kingstono Antano Tamošaičio individualią parodą šio festivalio proga".

Ottawos universiteto vadovybė dail. Tamošaičio parodą seniai numatė ir planavo surengti. Į dailininko namus buvo atvykęs universiteto meno kuratorius p. Desjardin ir atrinko paveikslus parodai. Tamošaičio individuali paroda sudaryta iš 12 aliejinės tapybos darbų, 11 akvarelių ir 10 juodas-baltas litografijų.

Arts Rotunda buvo Tamošaičio garbei surengta arbatelė.

Parodos atidaryme dalyvavo aukštieji universiteto dignitarai — profesoriai, daug studentų, taip pat ir nemažai sostinėje Ottawoje gyvenančių lietuvių. Mūsų tautiečiai džiaugiasi ir didžiuojasi, kad lietuvis dailininkas "išsikapstė" iš parapijų salių į universiteto rūmus. Ottawos universiteto vadovybės nuomone, dar nė viena jų rengta paroda neturėjo tiek lankytojų, atidarymo dieną, kaip A. Tamošaičio. Universitetas pasirinko porą A. Tamošaičio paveikslų savo organizuojamam dailės muziejui.

Dail. Antanas Tamošaitis su savo Ponia menininke Anastazija Tamošaitiene jau ne pirmą kartą Kanados kultūrinėse sferose gražiai pasirodo. Neseniai Antanas skaitė paskaitą universitete apie lietuvių meną ir tautodailę, ypač apie audimą gobelenų ir lietuviškus raštus.

Išleistas A. T. individualios parodos iliustruotas katalogas net dviem kalbom.